

Inderdaad een interessante visie van 10.2.e. Bijgaand artikel levert een stukje onderbouwing over veranderingen in gedrag en morfologie bij wilde en gedomesticeerde kippen na gerichte selectie door de mens 11.1

Tot vanmiddag, groet 10.2.e

10.2.e
10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 4 juni 2020 15:24
To: 10.2.e <@minlnv.nl>
Cc: 10.2.e <@gmail.com>; 10.2.e <@gmail.com>; 10.2.e <@hotmail.com>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>; 10.2.e <@minlnv.nl>
Subject: Re: Domesticatie en letsel

Beste mede-collegeleden,
Het antwoord van mevrouw 10.2.e op de vraag van 10.2.e over domesticatie en letselschade verbaast mij enigzins. Ik klim daarom maar even in de pen, vooruitlopend op de discussie van morgen. Ik heb mijn visie maar even in een apart document opgeslagen.
Tto morgen,

10.2.e

On Wed, Jun 3, 2020 at 2:26 PM 10.2.e <@minlnv.nl> wrote:

Hoi allen,

Op verzoek van 10.2.e stuur ik jullie deze mail toe. Ik heb navraag gedaan bij een domesticatie-expert (10.2.e) om wetenschappelijke steun te vinden voor het onderscheid gedomesticeerd en wild m.b.t. de risicofactor letsel. Hieronder de reactie. Voorstel is om dit vrijdag te bespreken.

Tot vrijdag.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e) <10.2.e @uu.nl>

Verzonden: woensdag 3 juni 2020 11:51

Aan: 10.2.e @minlnv.nl>

cc: 10.2.e @gmail.com>; 10.2.e

@minlnv.nl>; 10.2.e)

10.2.e @uu.nl>

Onderwerp: RE: Vraag over domesticatie en de huisdierenlijst

Beste 10.2.e ,

Uiteraard ben ik daartoe bereid, maar ik weet niet of ik jullie aan een bevredigend antwoord kan helpen op jullie vraag, want ik zou geen goede wetenschappelijke literatuur/onderzoek beschikbaar weten die de aanpak om een onderscheid te maken tussen gedomesticeerde dieren en wilde dieren (hebben we het hier trouwens over echt uit het wild afkomstige niet-gedomesticeerde dieren [komt niet veel meer voor] of over niet-gedomesticeerde captive bred [dus uit nakweek of fok]?) voldoende kan onderbouwen.

Ik kan helaas ook het argument *...bij gedomesticeerde dieren is het risico op letsel vele malen kleiner, omdat ze gewend zijn aan mensen en minder snel vluchten of aanvallen...* niet onderschrijven en/of onderbouwen. Het tegendeel zou ik bijna zeggen gezien onze jaarlijkse ervaringen ten aanzien van levensbedreigend letsel door gedomesticeerde huisdieren aan de mens (maar ook soortgenoten en/of andere diersoorten). Als we van deze situatie een risicoanalyse zouden moeten opmaken, **kans x impact** (dus waarschijnlijkheid (kans) tot bijten (of iets dergelijk) waarbij een hoge mate van ongerief veroorzaakt wordt (impact)), dan vrees ik dat de uitkomst wellicht zelfs andersom zou kunnen uitpakken. Dus dat het risico op schade hoger kan liggen bij gedomesticeerde diersoorten dan bij niet gedomesticeerde dieren. Hierbij moeten uiteraard eerst de verschillende factoren die de kans en impact omhelzen goed in kaart worden gebracht.

Ook de constatering *meer gewend zijn aan de mens* als bepalende risico verlagende factor kan ik niet verdedigen, want het feit of je als gedomesticeerd wel of niet angst en angstagressie kan gaan ontwikkelen naar de mens, is voor een heel groot gedeelte afhankelijk aan de invulling van de eerste levensfasen, c.q. eerste en tweede socialisatiefase. Niet goed ingevulde socialisatiefasen

(dus waarbij de mens niet is mee gesocialiseerd) bij hond en kat (onze welbekende gedomesticeerde huisdieren), maakt dat ze zeer angstig en soms zeer agressief kunnen gaan reageren op de mens (en ook soortgenoten en andere dieren als ze hierop niet gedomesticeerd zijn). Het domesticatieproces is hier nauwelijks bepalend voor.

Met deze achtergrondinformatie hoor ik graag of jullie deze bovenstaande onderwerpen willen bespreken en of ik hiermee voldoende antwoorden kan geven op de opspelende vragen. Ik kan me voorstellen dat deze insteek niet behulpzaam is voor jullie. Ik hoor graag hierover jullie gedachten.

Met hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Department Population Health Sciences | Unit Dier in Wetenschap & Maatschappij | Diergedrag | Fac. Diergeneeskunde | Universiteit Utrecht

Postbus 80166, 3508 TD Utrecht, Nederland. Bezoekadres: Yalelaan 2, 3584 CL Utrecht; kame 10.2.e T: + 31 (0) 10.2.e ; F: + 31 10.2.e email: 10.2.e @uu.nl; www.uu.nl/dgk/dwm

Clinic of Veterinary Behavioural Medicine; email: 10.2.e @uu.nl

10.2.e

10.2.e

Department Population Health Sciences Animal | Unit Animals in Science & Society | Animal Behaviour | Fac. of Veterinary Medicine | Utrecht University.

PO Box 80166, 3508 TD Utrecht, the Netherlands. Visitor's address: Yalelaan 2, 3584 CL Utrecht; room 10.2.e T: + 31 10.2.e F: + 31 10.2.e ; email:

10.2.e @uu.nl; www.uu.nl/dgk/dwm

Clinic of Veterinary Behavioural Medicine; email: 10.2.e @uu.nl

---

From: 10.2.e @minlnv.nl>

Sent: dinsdag 2 juni 2020 15:41

To: 10.2.e @uu.nl>

Cc: 10.2.e @gmail.com>; 10.2.e)

10.2.e @minlnv.nl>

Subject: Vraag over domesticatie en de huisdierenlijst

Geachte mevrouw 10.2.e, beste 10.2.e,

Ik ben 10.2.e bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een van mijn dossiers is de huis- en hobbydierenlijst (ook wel positieflijst). Met deze lijst wordt bepaald welke dieren geschikt zijn als huisdier en welke niet. Er is door een groep experts een toetsingskader opgesteld om diersoorten te kunnen beoordelen:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/01/08/advies-toetsingskader-positieflijst-zoogdieren>. Hierbij is gekeken naar gevaar voor de mens en gevaar voor dierenwelzijnsaantasting.

Inmiddels is een commissie van experts aan de slag om ± 300 diersoorten te beoordelen aan de hand van dit kader. Er wordt bij de beoordeling gekeken welke risicofactoren van toepassing zijn. Een voorbeeld van een risicofactor is langdurig foerageren. Een ander voorbeeld is het gevaar voor de mens op letselschade met blijvende gevolgen.

Over de risicofactor 'letselschade' heb ik een vraag. De commissie maakt in haar beoordeling onderscheid tussen gedomesticeerde en wilde dieren. Gedomesticeerde dieren zijn gewend aan mensen, waardoor de commissie ze niet scoort op de risicofactor 'letselschade'. Nu is de commissie op zoek naar wetenschappelijke steun voor het onderscheid wat zij maken tussen wilde en gedomesticeerde dieren. M.a.w.: bij gedomesticeerde dieren is het risico op letsel vele malen kleiner, omdat ze gewend zijn aan mensen en minder snel vluchten of aanvallen. Mijn vraag is dan ook of je een keer tijd heb om hier met mij, de 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted], in cc) en 10.2.e [redacted] (10.2.e [redacted], in cc) van gedachten hierover te wisselen in een online bijeenkomst?

Ik hoor graag. Ik ben bij vragen bereikbaar op 06- 10.2.e [redacted].

Met vriendelijke groet,

10.2.e [redacted]
10.2.e [redacted]

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit |
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
T +31-10.2.e [redacted]
Afwezig op donderdag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,